

Τα είδη των προτάσεων

Πρόταση: είναι το σύντομο τμήμα του λόγου που αποτελείται από μια ομάδα λέξεων γραμματικά οργανωμένη που εκφράζει ένα νόημα σαφές και ολοκληρωμένο.

- Οι προτάσεις ανάλογα με τη δομή τους-συστατικά τους χωρίζονται σε:

Προτάσεις απλές	Προτάσεις σύνθετες:	Προτάσεις επαυξημένες:	Προτάσεις ελλειπτικές:
είναι οι προτάσεις που έχουν μόνο τους κύριους όρους της πρότασης, π.χ. Το σπίτι είναι μεγάλο..	είναι οι προτάσεις που έχουν περισσότερα από ένα υποκείμενα , αντικείμενα ή κατηγορούμενα, π.χ. Ο Γιώργος και ο Δημήτρης είναι άρρωστοι.	είναι οι προτάσεις που έχουν, εκτός από τους κύριους όρους, και άλλους προσδιορισμούς, οι οποίοι λειτουργούν ως συμπληρώματα της έννοιας που δίνουν οι κύριοι όροι, π.χ. Το σπίτι της οικογένειάς μου είναι μεγάλο.	είναι οι προτάσεις από τις οποίες λείπει κάποιος κύριος όρος, γιατί εννοείται από τα συμφραζόμενα, π.χ. [εσύ] Τι κάνεις;

Απλή πρόταση: αυτή που έχει τους κύριους όρους της πρότασης

Άρα η απλή πρόταση μπορεί να έχει μόνο τις ακόλουθες μορφές:
Y+P ή Y+P+A ή Y+P+αμ.Α+εμμ.Α ή Y+P+K

- Οι προτάσεις ανάλογα με το περιεχόμενό τους χωρίζονται σε:

Προτάσεις αποφαντικές (ή κρίσης)	Προτάσεις προστακτικές (ή επιθυμίας):	Προτάσεις επιφωνηματικές:	Προτάσεις ερωτηματικές:
είναι οι προτάσεις με τις οποίες δίνεται μια πληροφορία, διατυπώνεται μια γνώμη/κρίση. Εκφέρονται σε οριστική π.χ. Τα σχολεία θα ανοίξουν νωρίτερα φέτος.	είναι οι προτάσεις με τις οποίες εκφράζεται επιθυμία, προτροπή ή υπόσχεση, προτροπή, απαγόρευση. Εκφέρονται σε προστακτική και υποτακτική., π.χ. Έλα εδώ αμέσως.	είναι οι προτάσεις με τις οποίες εκφράζονται έντονα συναισθήματα (λύπη, χαρά, έκπληξη, θαυμασμός κτλ.). Στον γραπτό λόγο συνοδεύονται με θαυμαστικό (!), ενώ στον προφορικό χαρακτηρίζονται από το ανέβασμα της φωνής, π.χ. <i>Είναι τόσο ωραία εδώ!</i>	είναι οι προτάσεις με τις οποίες εκφράζεται ερώτηση. π.χ. Πότε θα ανοίξουν τα σχολεία;

- Οι προτάσεις ανάλογα με την ποιότητά τους χωρίζονται σε:

Προτάσεις καταφατικές:	Προτάσεις αρνητικές (ή αποφατικές):
είναι οι προτάσεις που δεν περιέχουν άρνηση, π.χ. Τα μαθηματικά είναι δύσκολα.	είναι οι προτάσεις που περιέχουν άρνηση, π.χ. Τα μαθηματικά δεν είναι δύσκολα.

Τέλος,

- Οι προτάσεις σε σχέση με τις άλλες χωρίζονται σε:

Προτάσεις κύριες (ή ανεξάρτητες):	Προτάσεις δευτερεύουσες (ή εξαρτημένες):
είναι οι προτάσεις που κατά κανόνα μπορούν να σταθούν στον λόγο χωρίς να χρειάζεται να συνδυαστούν με μια άλλη πρόταση, π.χ. <i>Χθες τελείωσαν τα μαθήματα.</i>	είναι οι προτάσεις που, για να σταθούν στον λόγο, χρειάζεται να συνδυαστούν με μια άλλη πρόταση, π.χ. Μου είπε <u>πώς θα είναι για πάντα δίπλα μου.</u>

Άσκηση:

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς τα συστατικά, το περιεχόμενο και την ποιότητα:

Προτάσεις	Ως προς τα συστατικά (δομή)	Ως προς το περιεχόμενο	Ως προς την ποιότητα
Μην το κάνεις αυτό.			
Ο μη λογικός άνθρωπος φανερώνεται πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις.			
Εσύ έλα εδώ αμέσως!			
Ούτε ο Νίκος ούτε ο Αλέξης πήραν το βιβλίο.			
Μήπως τον φοβάται το παιδί;			
Εσύ να κοιτάς τον δρόμο μπροστά σου.			
Παιδιά δεν έδωσε ο θεός σε αυτόν.			
Ας περάσουν και τα υπόλοιπα παιδιά στην αίθουσα.			
Και οι μεν και οι δε ήταν υπέροχοι.			